Asiantuntijalausunto 1/2
21.2.2019

Työ- ja elinkeinoministeriö
Energiaosasto
Teollisuusneuvos Juhani Tirkkonen

Asia: E 120/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen ennakkovaikuttaminen EU:n ilmastopolitiikkaan

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa näkemyksensä Suomen ennakkovaikuttamisesta EU:n ilmastopolitiikkaan. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut ennakkovaikuttamislinjausten valmisteluun ja ministeriön näkemykset on otettu valmistelussa varsin hyvin huomioon.

E-kirjeessä käsitellään Suomen näkemyksiä EU:n ilmastopolitiikan kehittämiseen ja kunnianhimon nostamiseen. Muistion näkemykset on pääosin esitetty jo aiemmin EU:n pitkän aikavälin visiota koskevassa perusmuistiossa (YM2018-00336). EU:n keskeisenä tavoitteena on, että EU pystyy osaltaan vastaamaan Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseen ilmastonmuutoksen hillinnässä ja muutokseen sopeutumisessa. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää E-kirjettä tarpeellisena ja perusteltuna.

Työ- ja elinkeinoministeriö näkee tärkeänä, että EU:n pitkän aikavälin strateginen työ vastaa osaltaan Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteeseen rajata lämpötilan nousu alle kahteen asteeseen ja pyrkiä kohti puoltatoista astetta. Työ- ja elinkeinoministeriön lähtökohta on, että EU:n ja sen jäsenmaiden tulee yhdessä pyrkiä kohti ilmastoneutraaliutta. Työ- ja elinkeinoministeriö huomioi, että siirtymä kohti ilmastoneutraaliutta edellyttää useita merkittäviä muutoksia talouden eri sektoreilla esimerkiksi prosessiteknologioissa ja energiankäytössä. Useiden sektoreiden sähköistyminen johtanee sähkön osuuden merkittävään kasvuun energian loppukulutuksesta. On huomioitava, että päästöjen nopea vähentäminen on erityisen haastavaa energiaintensiivisessä, globaalisti kilpailluilla aloilla toimivassa prosessiteollisuudessa.

Työ ja elinkeinoministeriö on valmistelun kuluessa korostanut linjausta ilmastopolitiikan ja – toimien kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden tärkeydestä. Kansalliseen päästövähennystaakkaan vaikuttaa se, miten kiristyvä tavoite jakautuu päästökauppaan ja taakanjakosektorille. Jos vuodelle 2030 ehdotettava 55 %:n kokonaispäästövähennystavoite jaettaisiin päästökaupan ja taakanjakosektorin välille nykyisin perustein, nousisi Suomen taakanjakosektorin päästövähennysvelvoite muistion mukaan 52 %:iin, mikä olisi velvoitteena äärimmäisen tiukka ja vaikeasti saavutettava.

Päästökauppasektorin tavoite on koko EU:n yhteinen, ja kiristys kohdistuu kaikkiin päästökaupan piirissä oleviin toimijoihin samalla tavalla. Taakanjakosektorille kohdistuva EU-tason kiristysvelvoite puolestaan jaetaan jäsenvaltioiden kesken sitoviksi kansallisiksi tavoitteiksi. Jos EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitetta kiristetään, liikkeelle laskettavien päästöoikeuksien määrää vuosittain vähentävää lineaarista kerrointa on kiristettävä nykyisestä 2,2 prosentista.

Päästökauppasektorilta on pääsääntöisesti löydettävissä kustannustehokkaammat ja vaikuttavammat päästövähennyskohteet kuin taakanhakosektorilta. Päästökaupan merkitys ohjauskeinona on toisaalta yhteiskunnan sähköistymisen (etenkin liikenteen) myötä korostumassa entisestään, kun osa taakanjaon päästöistä siirtyy epäsuorasti sähköntuotannon kautta päästökauppasektorille. Näistä syistä työ- ja elinkeinoministeriö pitää perusteltuna, että EU:n päästövähennyksiä tulee jatkossa painottaa entistä enemmän päästökaupan suuntaan teollisuuden ja energiatuotannon vähähiilikehityksen vahvistamiseksi. Samalla on huolehdittava jatkossakin energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukyvystä hiilivuotosäännöin. Päästökauppasektorin, taakanjakosektorin sekä LULUCF-sektorin välisten joustojen kasvattamista tulisi harkita säädöksiä uudelleen tarkasteltaessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa, että kasvihuonekaasupäästöjen hinnoittelua ja hiilijalanjälkilaskentaa tulee edistää maailmanlaajuisesti. Samalla tulee edistää Pariisin sopimuksen sääntöjä markkinamekanismien kansainvälisen käytön mahdollistamiseksi siten, että ympäristöintegriteetti huomioidaan ja kaksoislaskenta vältetään. Lisäksi Suomi katsoo, että EU:n päästökauppajärjestelmän linkittämistä muihin vastaaviin alueellisiin järjestelmiin tulee edistää kuitenkin niin, että EU:n järjestelmän integriteetistä huolehditaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö painottaa pyrkimystä edistää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiorahoituksen lisäämistä vähähiilisen teknologian edistämiseen, ilmastonmuutoksen torjuntaan ja ilmastokestävyyden lisäämiseen, sekä ilmastoratkaisujemme viennin edistämiseen.